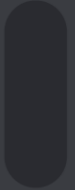

Mari Elken
NOKUT seminar om læringsutbytte
06.12.16 | Gardemoen

Læringsutbytte-debatt og høyere utdanning i endring

Noen sentrale utviklingstrekk

15 år siden: med få unntak hadde de færreste land et eksplisitt kvalifikasjonsrammeverk

2014: 38 land jobber med å etablere/har etablert et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk i lys av Europeiske koordineringsprosesser. 34 har vedtatt et kvalifikasjonsrammeverk, 29 av disse hadde 8 nivåer

Med tanke på at utdanningssystemer er kjent til å være heterogene og til dels skeptiske til Europeisk koordinering i dette området, hvordan kan man forklare en slik utvikling?

Temaer:

- Kvalifikasjonsrammeverk og læringsutbytte – hvor kom dette fra og hvorfor nå?
- Skifte mot læringsutbytte – «den stille revolusjonen»?
- Noen dilemmaer

Kvalifikasjonsrammeverk som en del av flere endringsprosesser i HU landskap

- Modernisering av høyere utdanning
- Flere eksterne interessenter og krav
- Økende fokus på relevans og koblinger til arbeidslivet
- Forholdet mellom forskning og utdanning
- Eksplisitt fokus på studentenes læring
- Økt fokus på både standardisering og fremragende kvalitet – motstridende krav og forventninger?
- Strukturelle endringer i norsk HU landskap
- Nye styringsmekanismer for utdanninger med rammeplan

Kvalifikasjonsrammeverk?

- **Egentlig ikke et nytt fenomen internasjonalt:**
  - Noen av de første rammeverk som pådrivere til lokale reformer
  - Irland det landet i Europa som var blant de første og som kom lengst tidligst
- **Sannsynligvis kommet for å bli (Young 2007)**
  - Globalisering, modernisering, mobilitet er sterke pådrivere
  - Systemtenkning tvers sektorer i fragmenterte utdanningssystemer
- **Men, hvilke utdanningspolitiske problemer skal dette løse?**

Ikke bare i Norge

- Overgripende kvalifikasjonsrammeverk på europeisk nivå i stor grad pådriverne til det skarpe skiftet mot læringsutbytte de siste årene
  - Kvalifikasjonsrammeverk har blitt veletablert i Europeiske policy debatter
  - Interesse for å sammenligne kvalifikasjoner tydelig i hele utviklingen av europeisk integrasjon av (høyere) utdanning
- *To europeiske rammeverk: Bologna* kvalifikasjonsrammeverk for høyere utdanning (QF-EHEA) og Europeisk Kvalifikasjonsrammeverk (EQF)
  - Begge pådrivere for utviklingene, men også ulike logikker ->

Bologna kvalifikasjonsrammeverk for høyere utdanning (QF-EHEA)

- *Dublin descriptors* som utgangspunkt
- Vedtatt i 2005, arbeidet skulle startes senest 2007 og man skulle bli ferdig innen 2010 – men forsinket fra tidlig av
- Operasjonalisering av tre nivåer, og vekket ikke mye kontrovers i utgangspunktet, men også lite implementering
- 2012 Bucharest:
  - Læringsutbytte som viktigste formen for å sikre studentsentrert læring i Bologna
  - LUB fokus i alle land gjennom ulike tiltak, men implementering av kvalifikasjonsrammeverk varierer
- 2015 Yerevan:
  - Økende fokus på undervisning og læring
  - Mer fokus på automatisk godkjenning enn QF

Europeisk Kvalifikasjonsrammeverk (EQF)

- Meta-rammeverk med uttrykt mål å skape oversettelse mellom nasjonale kvalifikasjonsrammeverk
- I de fleste europeiske land kan man nå finne enten NKR eller prosess mot å utvikle en NKR (-> noe skjer!)
  - Mange av rammeverkene overraskende like
- Instrument for å beskrive (describe) eller forskrive (prescribe)?
- Komplisert prosess pga flere hensyn (frivillighet, ulike sektor-logikk)
- Stor evaluering av EQF i 2013 – lite bevis for effekter på daværende tidspunkt
  - Problemer med implementering stort sett grunnet: politiske endringer, motstand fra nasjonale interesseorganisasjoner, enkelte vanskelige kvalifikasjoner, oversettelsesproblemer
  - Få land hadde knyttet læringsutbytte til utvikling av kvalitet

Viktige forskjeller mellom to rammeverk..

● Lukket vs åpent rammeverk

- QF-EHEA er sektoriell rammeverk for høyere utdanning; EQF er åpen med fokus på livslang læring, dekker alle utdanningsnivåer og har sterk fokus på ikke-formell og uformell læring – læringsutbytte kan fås «hvor som helst»

● Sektoriell fokus

- QF-EHEA for høyere utdanning; EQF med fokus på livslang læring, men av flere europeiske aktører oppleves det som et rammeverk mer rettet mot yrkesutdanning

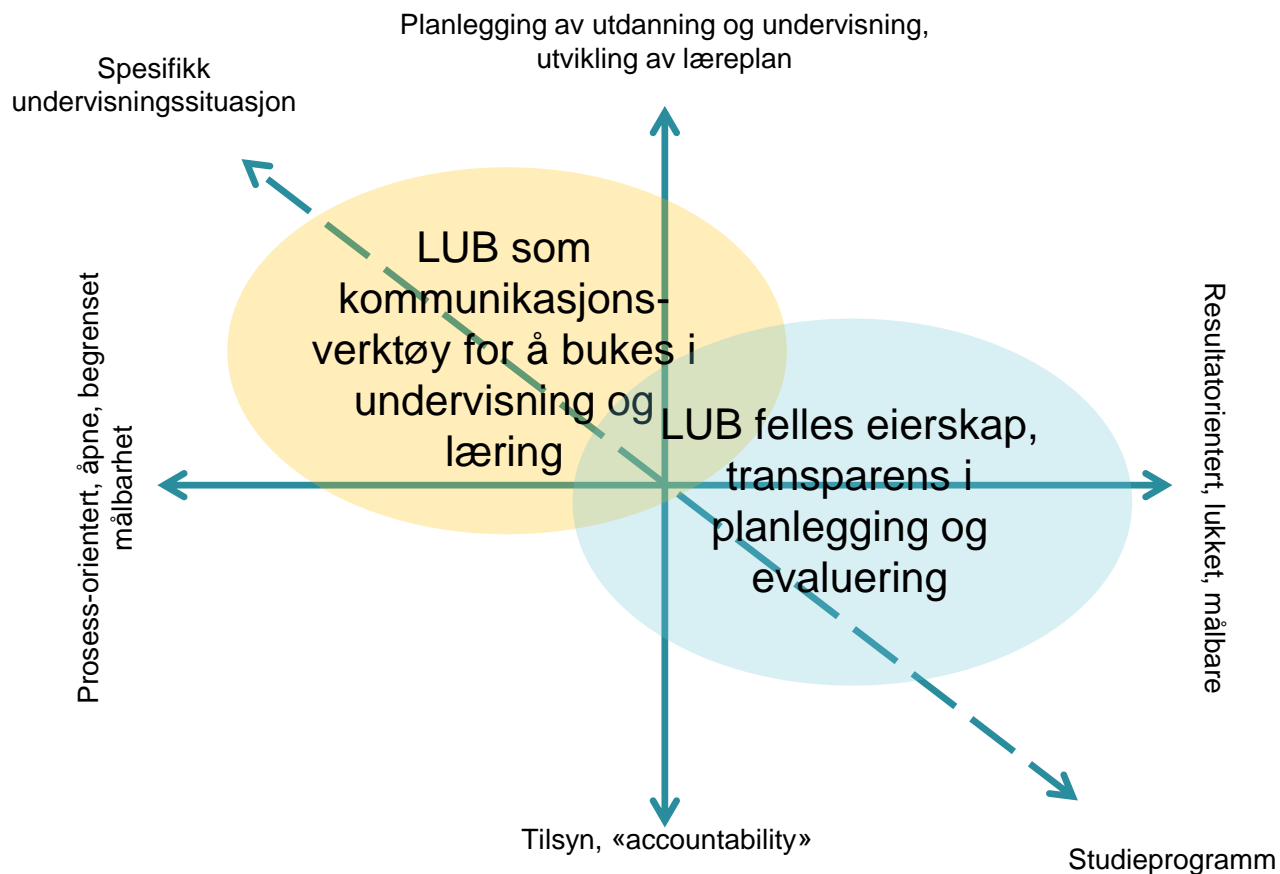
Betydningen av disse ulikhetene

- Problemstillinger prosessen i Norge (og særlig for høyere utdanning)
- Hva skal rammeverket (og LUB) brukes til? Ulike knagger med QF-EHEA og EQF – viktig med lokal oversettelse og lokal meningsinnhold
  - Hvem skal bruke LUBene?
  - Hva skal de brukes til?
  - Hva slags endring skal de skape?

  - Mulige knagger: Transparens, HU vs yrkesutdanning, alternative utdanningsveier, livslang læring, internasjonal mobilitet, relevans, studentsentrert læring, tilsyn av sektor, osv – mange mulige debatter knyttet til kvalifikasjonsrammeverk og læringsutbytte
  - NKR løfter også fram ulike mål

Den stille (men varierende) revolusjonen?

- Læringsutbytte – skifte fra input til output, argumentert av flere som en av nøkkelbegrepene i utdanningspolitikk (se for eksempel Prøitz 2013 for en oversikt).
- Endring fra undervisning til læring (Adam 2004) eller «value added» (cf. Aamodt et al 2007)?
- Omfattende endringsprosess som har blitt introdusert på en tilsynelatende uproblematisk måte?
- Norge har kommet *forholdsviss* langt over veldig kort tid, men – variasjoner mellom fagfelt og institusjoner

Ulik formål på ulike nivåer

Sweetman 2014, Prøitz 2010, Hussey & Smith 2008

Noen dilemmaer

- NKR som et tilsynsinstrument, en del av kvalifikasjonsrammeverk, tilsynsprosesser, kvalitetssikring, mfl

VS

- Et verktøy til å utvikle videre undervisnings- og læringsprosesser, fokus på sammenheng mellom emnene, mfl.

Noen dilemmaer

- LUB som en måte å sette studentenes behov og læring i sentrum

VS

- LUB utvikling som en prosess å skrive om mål til utbytte, administrativ, teknisk øvelse

Noen dilemmaer

- Kvalifikasjonsrammeverk som en standardiseringsprosess med hensyn til begrepsbruk, verb, vokabular, osv

VS

- Faglige særtrekk og aspekter som ikke enkelt lar seg beskrive med standardiserte ord

Konkluderende refleksjoner

- Ikke alle disse dilemmaene er gjensidig utelukkende, hvordan vektlegges ulike hensyn og på hvilket nivå?
- Hva er formålet med prosessen og hvem som eier prosessen internt ved institusjonene?
- Kvalifikasjonsrammeverk og læringsutbytte i seg selv sikrer ikke skifte fra undervisning til læring
- Eksterne interesser og avtakere i utvikling av læringsutbyttebeskrivelser – hvordan håndteres disse og hva betyr det for prosessen?
- Hvordan er den administrative/byråkratiske bruken av LUB knyttet til den faglige bruken?
- Standardisering vs differensiering – hvor mye er mulig og hvor mye er ønskelig?

● Takk for oppmerksomheten!

mari.elken@nifu.no